

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PRÁVNICKÁ FAKULTA
PŠČ 116 40 PRAHA 1, Nám. CURIEOVÝCH 7

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK Oponenta

Téma práce : Dohoda o vině a trestu

Autor : Mgr. Petra Zaoralová

Konzultant : Prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.

Předkládaná rigorózní se zabývá velmi aktuálním tématem a to dohodou o vině a trestu.

Z hlediska obsahového a metodologického mohu konstatovat, že pojednání o daném tématu důsledně vychází z jeho věcného zaměření, jež si autor vymezil strukturou práce.

Pokud jde o vlastní metody zpracování látky, autorka se opírala o právně dogmatickou analýzu odpovídajících právní úpravy.

Systematika rigorózní práce, jak ji nabízí zmíněný obsah, je vcelku vhodně strukturovaná do šesti kapitol. Po úvodní části autorka uvádí systémová opatření dohodovacích řízení, jako jsou alternativní způsoby řízení jako prostředek racionalizace trestní justice a implementace konsenzuálních prvků do trestního procesu. Kapitola druhá je pak věnována dohodovacímu řízení z pohledu Evropského soudu pro lidská práva. Komparace ve vybraných státech kontinentální Evropy (Slovensko, Francie) je uvedena v kapitole třetí. V kapitole čtvrté se autorka věnuje otázce dohoda o vině a trestu jako projev restorativní justice. Historie legislativního procesu zavedení institutu dohody o vině a trestu do českého právního řádu je popsána v kapitole páté.

Těžiště práce je v kapitole šesté, kde autorka podrobně rozebírá platnou právní úpravu dohody o vině, včetně dohody o vině a trestu v řízení proti právníckým osobám. V závěru pak autorka hodnotí právní úpravu dohody o vině a trestu a činí návrhy de lege ferenda.

Při ústní obhajobě by se autorka měla vyjádřit ke vztahu dohody o vině a trestu a účelu trestu.

Podle důvodové zprávy k zákonu č. 193/2012 Sb. se od zavedení tohoto institutu očekává „zrychlení trestního řízení před soudem a současně i zjednodušení a zefektivnění trestního řízení. Urychlením vyřízení trestních věcí budou soudy mít větší prostor pro projednávání závažných trestných činů. Přínos dohody o vině a trestu spočívá kromě zrychlení řízení i v ochraně obětí před sekundární viktimizací, protože již nebudou muset svědčit opakovaně v řízení před soudem a nebudou tak znovu vystaveny stresu vyplývajícímu z veřejného projednávání všech detailů trestného činu, jehož se staly obětí.“

Obdobné důvody pro zavedení institutu dohody o vině a trestu obsahoval již původní návrh zákona předložený Poslanecké sněmovně dne 15. 8. 2008. Je pravdou, že účinnost trestního postihu klesá v závislosti na délce doby, která uplyne mezi spácháním činu a jeho projednáním v trestním řízení. I z tohoto hlediska je žádoucí, aby trestní řízení proběhlo pokud možno co nejrychleji.

Rovněž podle doc. Vantucha může mít dohoda o vině a trestu za důsledek jednak zrychlení trestního řízení, jednak takový výsledek řízení, se kterým bude obviněný pachatel, zastoupený obhájcem, souhlasit (Vantuch, P. Nový návrh na dohodu o vině a trestu mezi obviněným a státním zástupcem. Trestní právo, 2011, č. 9, s. 14).

Např. podle prof. Musila však nebude docházet k efektivnějšímu a rychlejšímu naplnění účelu trestu (Musil, J. Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení). Institut dohody o vině a trestu je dle prof. Musila konstruován jinak. Prohlášení viny v sobě nutně neobsahuje žádný etický aspekt pokání jako příslibu nápravy. Zcela se vytrácí sociálně etický aspekt trestání (němečtí autoři jej nazývají ‚sozialethischen Unwerturteil‘), taková hlediska, jako je generální a individuální prevence, pokání a resocializace, ztrácejí při dohadování jakýkoliv význam. Trestání se mění v obchodní kalkulaci ‚zisku a ztráty‘. Prof. Musil uvádí, že je skeptický k možnosti, že by i dodatečné požadavky (např. aby doznání pachatele trestného činu bylo obšírné a aby soud při uzavírání dohody hodnotil rovněž vnitřní postoj pachatele) podstatně změnily smysl dohod, které ex definitionem sledují jiný cíl, a to cíl „odměňovat“ mírnějším trestem to, že pachatel svým doznáním ulehčí dokazování a usnadní práci orgánům činným v trestním řízení. Cíl, který zákonodárci a všichni účastníci dohadování sledují, je tzv. „taktické doznání“, jehož protislužbou je favor iudicis, tedy benevolence poskytnutá soudcem.

Autorka by se měla by se měla vyjádřit k tomu, zda můžeme ekonomické cíle a rychlost trestního řízení postavit před cíle trestání, před samotné cíle trestního práva, zabezpečované prostřednictvím výchovné, preventivní a represivní funkce trestu, tedy před ochranu společnosti. Dále k premise, že účelem trestu není uspokojit pachatele, ale napravit ho, popř. izolovat ho, pokud

náprava není možná, a zajistit tak ochranu společnosti. Primárním cílem trestního řízení by nemělo být hledání trestu, se kterým pachatel bude souhlasit, protože pachatel, který neprojeví lítost nad svými činy a nebude se snažit o nápravu, bude za svůj hlavní cíl považovat dosažení co nejmenšího (nejnižšího) trestu a následný návrat k zaběhnutému způsobu kriminálního života.

Závěr :

Lze konstatovat, že předložená práce je zdařilým zpracováním zvoleného tématu. Výklad je vhodně rozčleněn, autorka poctivě pracuje s poznámkovým aparátem i judikaturou. Autorka ve své práci využila přiměřené množství dostupných literárních pramenů a osvědčila svoji schopnost jejich využití pro vlastní autorský text.

Po obsahové i formální stránce autorka splnila všechny nároky kladené na tento typ prací a předložená rigorózní práce plně způsobilá k obhajobě.

V Praze dne 31.3.2016

Doc. JUDr. Jiří Herczeg, Ph.D.

oponent